

ADVIES
Algemene Raad

30 maart 2006

AR/GCO/ADV/009

Advies over een mogelijke opleiding tot tandartsassistent en mondhygiënist

Advies over een mogelijke opleiding tot tandartsassistent en mondhygiënist

1 Situering

De Vlaamse Onderwijsraad ontving van de Vlaams minister van Onderwijs, Vorming en Werk een vraag om advies over de opportuniteit van mogelijke opleidingen tot beroepen/deelberoepen die het takenpakket van de tandartsen zouden kunnen ontlasten. Deze adviesvraag werd ingegeven door een vraag van zowel het Verbond der Vlaamse Tandartsen als de Raad van Tandheelkunde om de kwaliteit van de huidige tandheelkundige verzorging ook in de toekomst te kunnen garanderen.

Om de adviesvraag inhoudelijk voor te bereiden, heeft de Koepelcommissie een werkgroep ad hoc opgericht met als opdracht de opportuniteit na te gaan van mogelijke opleidingen. Deze werkgroep werd aangevuld met een vertegenwoordiging van het Verbond der Vlaamse Tandartsen en de Raad van Tandheelkunde.

Uit de toelichting van het Verbond der Vlaamse Tandartsen bleek dat de voorgestelde benamingen van “mondzorgassistent”, “klinisch mondzorgassistent” en “mondhygiënist” die opgenomen werden in de synoptische tabel over mogelijke hulpkrachten van de werkgroep “Delegatie van taken” van de Raad van Tandheelkunde, volledig vrijblijvend zijn (zie bijlage 1). Men wilde hiermee enkel aantonen dat een aantal deelberoepen nodig zijn.

Hierbij werd door hen gesteld dat het eventuele beroep van mondhygiënist pas later mogelijk zal zijn omdat voor de vooropgestelde bevoegdheden een federale wetwijziging noodzakelijk is (wijziging van het KB 78) omwille van een aantal medische handelingen. Een aanvulling in de federale wetgeving (via een Koninklijk Besluit of een uitvoeringsbesluit) kan het creëren van een nieuw beroep van mondhygiënist mogelijk maken.

Omdat het onderscheid tussen mondzorgassistent en klinisch mondzorgassistent beperkt is, werd geopteerd om verder enkel te spreken over tandartsassistent.

2 Advies

De Algemene Raad stelt dat het opportuun kan zijn om een opleiding tot tandartsassistent en op latere termijn van mondhygiënist mogelijk te maken in het onderwijs.

Vooraleer deze opleidingen worden opgenomen in het Vlaams onderwijsaanbod is het echter noodzakelijk dat meer duidelijkheid komt over volgende aspecten:

- het ontbreken van beroepsprofielen

Op dit ogenblik bestaan er nog geen beroepsprofielen van tandartsassistent en mondhygiënist. In functie van de inhoudelijke invulling van mogelijke opleidingen is het noodzakelijk dat deze prioritair uitgewerkt worden.

Op vraag van de werkgroep ad hoc werd door het Verbond van Vlaamse Tandartsen een beschrijving opgesteld van de beroepsactiviteiten van een tandartsassistent (zie bijlage 2). Dit veronderstelt dat andere sectoren betrokken worden bij het opstellen ervan. Mogelijk is de SERV hiervoor de aangewezen actor gezien de bepalingen van het themadecreet over specifieke eindtermen in het secundair onderwijs.

Bovendien kan enkel uit een beroepsprofiel afgeleid worden op welk onderwijsniveau en in welke onderwijsvorm deze opleidingen het best worden aangeboden. Verder zal uit zulk een beroepsprofiel blijken of het aangewezen is een volledig nieuwe opleiding te creëren, eventueel in het tertiair onderwijs en/of dat de specifieke doelen beter kunnen geïntegreerd worden in een reeds bestaande opleiding.

- *onduidelijkheid over het al of niet medisch karakter van een aantal handelingen*

Uit het vooropgestelde takenpakket blijkt dat naast organisatorische en adviserende taken heel wat taken een medisch karakter bezitten, zoals bv. four-handed dentistry. Vanuit het takenpakket kan echter niet afgeleid worden of het hier gaat over al dan niet medische handelingen. Indien dit het geval zou zijn, dient eveneens voor de tandartsassistent rekening gehouden te worden met wijzigingen in de federale regelgeving¹.

- *relatie tussen tandartsassistent en mondhygiënist*

De Vlaamse Onderwijsraad opteert verder voor een doorstroommogelijkheid naar specifieke richtingen in het hoger onderwijs (bachelor), zoals "mondhygiënist". Om eveneens de nodige doorstroming via EVC en EVK te garanderen naar de mondhygiënist is het aangewezen dat de verschillende partners, dit aspect in zijn totaliteit verder uitwerken eens de nodige informatie beschikbaar is.

- *erkenning van beide beroepen (Vlaams niveau, federaal niveau)*

Momenteel zijn de beroepen van tandartsassistent en mondhygiënist niet erkend. Voor deze erkenning op ofwel Vlaams ofwel federaal niveau dienen de nodige stappen genomen te worden. Zolang hierover nog geen duidelijkheid is, is het niet aangewezen om met deze opleidingen van start te gaan.

Wat de erkenning betreft van de beroepen van tandartsassistent en mondhygiënist dient echter wel een duidelijk onderscheid te worden gemaakt tussen beide beroepen².

- *duidelijkheid over stagemogelijkheden*

Het Verbond van Vlaamse Tandartsen stelt dat een samenwerking met opleidingsinstellingen op het vlak van stagemogelijkheden en inhoudelijke ondersteuning van de opleiding zeker kan gerealiseerd worden. Zo zou de mogelijkheid bestaan om gebruik te kunnen maken van de 14 preklinische eenheden in het Tandartsenhuis te Brussel en de opleidingseenheden van de Vlaamse universiteiten. Met de sector dienen echter wel afspraken gemaakt te worden met betrekking tot voldoende stageplaatsen bij individuele tandartsen.

- *duidelijkheid over latere tewerkstellingsmogelijkheden*

Vanuit het Verbond van Vlaamse Tandartsen wordt gesteld dat in België er momenteel een verhouding is van werken in België 1 tandartsassistent op 5,9

¹ Vanuit het Verbond van Vlaamse Tandartsen wordt gesteld dat four-handed-dentistry een eigen vakterm is die inhoudt dat "de assistent de omgevingsfactoren rond de behandelingseenheid beheert en bedient. Daaronder kan worden gecatalogeerd: de verlichting, direct of indirect, afzuiging, hulp bij aanleveren van materialen en klaargemaakte producten en dergelijke. Four-handed dentistry houdt geen handelingen in die autonoom door een assistent worden geleverd. Deze handelingen zijn niet te klasseren onder medische handelingen."

² Volgens het Verbond van Vlaamse Tandartsen zal de werkgelegenheidsgraad voor tandartsassistent veel hoger liggen dan die van een mondhygiënist. Bovendien zullen enkel gespecialiseerde tandheekkundigen (parodontologen) in staat zijn om mondhygiënist in dienst te nemen. Er zijn in België een honderdtal parodontologen.

tandartsen (1.500 tandartsassistenten op 8.784 tandartsen). Deze verhouding steekt af tegenover de ons omringende landen (Luxemburg 1 op 1,2 – Frankrijk 1 op 2,6 – Duitsland 1 op 0,6 – UK 1 op 1 – Nederland 1 op 0,8 . De sector merkte hierbij op dat men een globaal plan zal opstellen om te kunnen groeien naar een aanvaardbaar Europees gemiddelde van 4.000 tandartsassistenten. Verder blijkt uit enquêtes die uitgevoerd werden door het Verbond van Vlaamse Tandartsen dat tandartsen dringend vragen naar het aanwerven van tandartsassistenten.

Vanuit het Verbond van Vlaamse Tandartsen is er daarom de intentie om te evolueren naar 2.500 bijkomende, momenteel nog niet bestaande jobs zodat een verhouding van 1 tandartsassistent per 2,2 tandartsen kan gerealiseerd worden. Vanuit de sector werden tot op dit ogenblik echter nog geen specifieke acties opgestart naar de tandartsen om er hen attent op te maken dat het aanwerven van tandartsassistenten voordelen heeft zoals taakverlichting en het tot stand brengen van een aantrekkelijke werkomgeving. Ook al is de sector ervan overtuigd dat er voldoende garantie is naar werkgelegenheid voor tandartsassistenten, dient dit aspect dus nog verder onderzocht te worden.

Tenslotte dient bijkomend nagegaan te worden wat de latere tewerkstellingsmogelijkheden kunnen zijn van een mondhygiënist.

De Algemene Raad keurde dit advies unaniem goed op 30 maart 2006. Er waren 28 stemgerechtigde leden aanwezig.

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Ann Demeulemeester
voorzitter

Bijlage 1 Synoptische tabel over de mogelijke hulpkrachten opgesteld door de werkgroep “Delegatie van taken” van de Raad van Tandheelkunde

	mondzorgassistent	klinisch mondzorgassistent	mondhygiënist³
bevoegdheid	<ul style="list-style-type: none"> - onthaal - administratie - asepsie- maatregelen 	<ul style="list-style-type: none"> - onthaal - administratie - asepsie- maatregelen - assisteren bij klinische handelingen - radiografieën - hygiëne-instructie en voedingsadvies 	<ul style="list-style-type: none"> - onthaal - administratie - asepsie- maatregelen - assisteren bij klinische handelingen - radiografieën - hygiëne-instructie en voedingsadvies - tandsteen- verwijdering zonder anesthesie
opleiding	<ul style="list-style-type: none"> - TSO 	<ul style="list-style-type: none"> - TSO plus één jaar theoretische opleiding en één jaar stage 	<ul style="list-style-type: none"> - bachelor, niet- universitair hoger onderwijs
juridisch statuut	<ul style="list-style-type: none"> - administratief bediende 	<ul style="list-style-type: none"> - paramedisch 	<ul style="list-style-type: none"> - paramedisch
financiering	<ul style="list-style-type: none"> - loontrekkende - paritair comité 305 02 00 - weddeschaal D1 	<ul style="list-style-type: none"> - loontrekkende - paritair comité 305 02 00 - weddeschaal D3 	<ul style="list-style-type: none"> - loontrekkende - paritair comité 305 02 00 - weddeschaal D5

³ Gezien de mondhygiënist behandelingen zou uitvoeren die voorzien zijn in de huidige RIZIV-nomenclatuur, zou moeten voorzien worden in een RIZIV-financiering

Bijlage 2 De specifieke beschrijving van de beroepsactiviteiten tandartsassistent(e) opgesteld door het Verbond van Vlaamse Tandartsen

Samenvatting

- 1 Beheer, organisatie en administratie van de praktijk.
- 2 Ontvangst, begeleiding en informatie aan de patiënten.
- 3 Patiëntgerichte omgang.
- 4 TGVO: tandheeskundige gezondheidsvoorlichting en opvoeding.
- 5 Onderhoud en gebruik van de infrastructuur
- 6 Het beheer en gebruik van groot en klein instrumentarium en de verwerking van materialen.
- 7 Assistentie bij de behandelingen.
- 8 Röntgenverwerking en bescherming.
- 9 Tandtechniek.
- 10 Opvolgen van wettelijke regelgeving en toepassing in de praktijk.

1 Administratie

Organisatie secretariaat.

- Organisatie en beheer van het (centraal) tandheeskundig secretariaat. Op papier of elektronisch.
- Patiëntendossier ophalen, beheersen, invullen.
- Patiëntgebonden correspondentie verwerken, opvolgen en archiveren.
- Betalingsadministratie, opvolging debiteuren, administratie voor regeling betalende derde.
- Controleoproepen van de patiënten opvolgen.
- Aankoop en beheer van bureelbenodigdheden.
- Opvolgen van abonnementen en tijdschriften.
- Formulierenbeheer en -ontwerp

Planning en agenda:

- Agendabeheer - telefoon, e-mail, post.
- Bediening antwoordapparatuur
- Afspraken maken voor de patiënten.
- Recall van patiënten organiseren en uitvoeren.

Informatieverwerking:

- Kennis en opvolging van RIZIV-nomenclatuur en reglementeringen.
- Administratie voor aanvullende verzekeringen.
- Verwerking van attesten, verslagen, brieven.
- Beheersen van de specifieke tandheeskundige software.
- Toepassing van de reglementering inzake radioprotectie, privacywetgeving, bescherming van beroepsgeheim en medische gegevens.

Teamwerk:

- Teamvergaderingen:
- Organisatie
- Logistiek
- Documentatie verzamelen en opmaak van presentaties.

Onthaal:

- Ontvangst, wegwijs maken en verwijzing van patiënten
- Telefoongebruik.
- Correspondentie: brieven / fax / mail.
- Informatieverstrekking aan collega's in eerste of tweede lijn, huisarts of specialist.

2 Logistiek

Beheer van de werkruimtes

- Beschikbaarheids- en bezettingscontrole van de lokalen en bijhorende uitrusting
- Verantwoordelijkheid voor de hygiënische voorschriften:
- Reinigen van behandelunit en kasten.
- Reinigen, spoelen en desinfecteren van afzuigenheid.
- Ontsmetting en sterilisatie van tandheelkundig instrumentarium, toestellen en andere voorwerpen
- Ordenen van materialen en instrumenten
- Reinigen en onderhouden van hulpmiddelen en apparatuur voor verzorging en behandeling.
- Opvolging van technische dienstverlening
- Onderhoud van de lokalen of opdracht
- wachtkamer in orde stellen voor en na de consultatie
- Controleren van de staat van sanitaire ruimte(s), met opdracht voor reiniging.
- ...

Inkoop / Aankoop

- Beheer van voorraden en behoeftebepaling van materialen en producten
- Selecteren en aankopen van materiaal voor de verzorging
- Opvolging van handelstransacties
- Aanvullen van de bereikbare voorraden

Goederenbehandeling

- Afvalbeheer volgens geldende reglementering en planning.
- Maatregelen ter preventie van prikaccidenten.
- Maatregelen ter bescherming van kruisinfecties.
- Beheer en opvolging van technische fiches.

Technieker

- Bewaren en verpakken van afdrukken
- Opmaak van opdrachtbonnen
- Koerierdienst opbellen - ontvangen
- Leveringen controleren in functie van afspraken.
- Conformiteitattesten klasseren
- Verzendnota's en facturatie controleren

- Betalingen opvolgen.

Apotheek

- Compendium en registratie van farmaceutische specialiteiten opvolgen.
- Beheer van de stalenvoorraad
- Beheer en opvolging van de farmaceutische producten.

3 Patiëntinformatie

Informatieverwerking

Bestaande patiënten:

- Dossiers uit het archief halen of opvragen en klaarleggen.
- Uitslagen, RX, correspondentie, boekhouding in dossier registreren en klasseren.

Nieuwe patiënten:

- Opstellen van nieuwe dossiers
- Inzamelen van gegevens over patiënten en zorgverstrekkers (voorbereiding anamnese)

Gegevens verzamelen rond de functionele gezondheidspatronen via

- het observeren
- het bevragen

Gezondheidsperceptie/gezondheidsgedrag

- naam huisarts/specialist(en).
- recente ziekten
- hospitalisatie, operaties
- gebruik van tabak, alcohol, medicatie, genotsmiddelen
- allergie
- voedings- en stofwisselingspatroon
- speciaal dieet
- vragen naar klachten over toestand mondslijmvlies, gebitstoestand, gebitsprothese
- vragen van patiënten en artsen beantwoorden

Patiëntenvoorlichting

- TGVO: tandheelkundige gezondheidsvoorlichting en opvoeding.
- Voorlichting geven over medicijngebruik.
- Raadgevingen en afspraken van tandarts verduidelijken
- Opzoeken van boeken, tijdschriften, referenties

4 Assistentie bij tandheelkundige handelingen:

Aan de behandelingseenheid in afwezigheid van tandarts:

Algemeen:

- Het installeren van patiënt in de behandleenheid.
 - Vestiaire aanbieden, handtas, bril... gsm
 - Comfortabele houding
 - Bescherming van kledij
 - Beker en servet binnen bereik
 - Voorbereidingen treffen voor steriel werkgebied.
 - Zorg dragen voor de omgeving van de patiënt.
- Informeren en geruststellen. (gedragspsychologie en stressmanagement)
- Klachtenmanagement.
- Verschaffen van informatie over de uitvoering van onderzoeken, behandeling, medicatie, rechten en plichten van de patiënt
- Adviseren in verband lichaamshygiëne, voeding....
- Adviseren in verband met technische hulpmiddelen (borstel, floss, tandenstokers, ...)
- Geven van gezondheidsvoorlichting en -opvoeding aan de patiënt,
- Aanleren van praktische vaardigheden, trainen en opvolgen van bv. poetsinstructies

Tandheelkundige acties:

- Gericht verzamelen van materiaal voor de verzorging
- Ergonomisch opstellen van materialen en instrumentarium.
- Ontwikkeling van radiografieën, of digitaal opslaan in het dossier.
- Ontsmetten en correct bewaren van afdrukken.
- Het uitgieten en trimmen van afdrukken.
- EHBO- interventie
 - Spoedinterventie
 - Crisisinterventie (CPR)

Aan de behandelingseenheid in aanwezigheid van tandarts:

- Voorbereiding en assistentie bij invasieve ingrepen.
 - Creëren van bereikbaarheid:
 - Opstelling van instrumentarium en werkvlakken.
- Verzorgen van adequate verlichting:
 - Algemene verlichting
 - Chirurgische lamp
 - Refractair licht (mondspiegel).
- Opstellen en aanpassen van microscoop, loupe of loupebril.
- Voorbereiden van rubberdam
- Four-handed dentistry.
 - Plaatsen van speekselzuiger en hanteren van chirurgische zuiger.
 - Weghouden van weke weefsels: lippen, wang, tong

- Assistentie verlenen bij tandheelkundige handelingen zoals daar zijn: de preventieve tandheelkunde, parodontologie, prothetische tandheelkunde, restauratieve tandheelkunde, chirurgie, endodontie, orthodontie, implantologie, radiologie, kindertandheelkunde enz....
- Evolutie van de behandeling volgen en spontaan de nodige materialen of producten aanmaken en aanreiken.
- Patiënt helpen bij spoelmomenten.

Na beëindigen van de behandeling:

- Bescherming verwijderen
- Steriel veld verwijderen
- Patiënt helpen bij uitstappen uit behandelunit.
 - Observeren en gericht handelen bij emotionele reacties of duizeligheid.
 - Aanreiken van bril, krukken, kledij, gsm.
 - Begeleiden naar bureel
- Informatie verstrekken:
 - Gemaakte adviezen schriftelijk noteren
 - Voorschriften of medicatie uitschrijven
 - Stalen of hulpmiddelen afleveren.
 - Informeren over follow-up van de behandeling.
- Getuigschriften afleveren
- Verwijsbrieven opmaken
- Patiëntenfiche invullen
- Follow-up van de behandeling, afspraken maken.
- Betaling innen, kas en boekhouding bijhouden
- Begeleiding oproepen, patiënt uitgeleide doen.

Ontwerpversie Verbond der Vlaamse Tandartsen, 27 oktober 2005.